

BÖLÜM 8

YABANCI CİSİM ASPİRASYONU

Ahmet ÇAĞLAR¹

İlknur ŞAHİN²

GİRİŞ

Yabancı cisim aspirasyonu (YCA), solunum yollarına gıda, oyuncak parçası, diş protezi gibi yabancı cisimlerin kaçmasıdır. Hem ani tıkanma hem de geç dönem morbidite yaratabilir (1). Klinik spektrum ani asfiksiden geç başlangıçlı tekrarlayan pnömونيye kadar uzanır. Acil servis hekimleri, hızlı tanı ve tedavi algoritmalarına hâkim olarak mortaliteyi kayda değer biçimde azaltabilir. Çocuklar (<5 yaş) ve geriyatrik-nörolojik hastalar başlıca risk gruplarıdır. Çocuklarda 1-3 yaş piki çiğneme refleksinin olgunlaşmaması ve “ağıza götürme” davranışıyla ilişkilidir. Erişkinlerde ise inme, demans, alkol/ilaç-ilişkili bilinç bozukluğu majör predispozandır.

YCA, sadece tıbbi bir sorun değil aynı zamanda önemli bir halk sağlığı sorunudur. Eğitim eksikliği, ilk yardım uygulamalarında başarısızlık, oyuncak üretimindeki standart eksiklikleri, ebeveyn gözetiminin azlığı gibi nedenlerle özellikle düşük gelirli ülkelerde YCA'ya bağlı ölümler önlenememektedir (2).

EPİDEMİYOLOJİ

YCA, özellikle çocuklarda önemli bir mortalite ve morbidite nedenidir. Küresel hastalık yükü 2019 (Global Burden of Disease – GBD) verilerine göre dünya genelinde <5 yaş çocuklar arasında YCA'ya bağlı yıllık insidans 109,6/100.000 olarak saptanmıştır. 2019'da dünya genelinde YCA nedeniyle yaklaşık 13.453 çocuk yaşamını kaybetmiş ve bu ölümlerin %93'ü düşük ve orta gelirli ülkelerde meydana gelmiştir. En yüksek yük Afrika ve Güney Asya bölgelerinde saptanmıştır (3).

¹ Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Konya Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, drcaglar4@gmail.com, 0000-0002-0161-1167

² Uzm. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Konya Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, drilknurglshn@gmail.com, 0009-0004-1500-0342

esastır. Akciğer grafisi, BT ve LUS gibi görüntüleme yöntemleri tanıyı desteklerken, bronkoskopi hem tanı hem de tedavide altın standarttır.

Yabancı cismin türü ve aspirasyonun süresi, komplikasyon riskini ve müdahale yöntemini belirler. Özellikle düğme pili, mıknaş veya organik cisimlerin aspirasyonu hızla ciddi hasara yol açabileceğinden acil bronkoskopi gerektirir. Zamanında yapılan müdahale hayat kurtarıcıdır.

YCA büyük ölçüde önlenabilir bir durumdur. Ebeveyn eğitimi, oyuncak ve gıda güvenliği standartları ile topluma yönelik bilgilendirme kampanyaları aspirasyon sıklığını ve buna bağlı komplikasyonları azaltabilir. Sağlık çalışanlarının farkındalığı ile erken tanı ve etkili tedavi mümkün olabilir.

Sonuç olarak, YCA şüphesi taşıyan her birey, gecikmeden, sistematik ve multidisipliner bir yaklaşımla değerlendirilmelidir. Erken müdahale sadece hayat kurtarmaz, aynı zamanda uzun dönem morbiditeyi de önler.

KAYNAKLAR

1. Hutchinson KA, Turkdogan S, Nguyen LHP. Foreign body aspiration in children. *CMAJ*. 2023;195(9):E333. doi: 10.1503/cmaj.221393
2. Gregori D, Morra B, Snidero S, et al. Foreign bodies in the upper airways: the experience of two Italian hospitals. *J Prev Med Hyg*. 2007;48(1):24-6.
3. Wu Y, Zhang X, Lin Z, et al. Changes in the global burden of foreign body aspiration among under-5 children from 1990 to 2019. *Front Pediatr*. 2023;11:1235308. doi: 10.3389/fped.2023.1235308
4. Zhan J, Du Y, Wu J, et al. The global, regional, and national burden of foreign bodies from 1990 to 2019: a systematic analysis of the global burden of disease study 2019. *BMC Public Health*. 2024;24(1):337. doi: 10.1186/s12889-024-17838-x
5. Safia A, Abd Elhadi U, Bader R, et al. Flexible versus Rigid Bronchoscopy for Tracheobronchial Foreign Body Removal in Children: A Comparative Systematic Review and Meta-Analysis. *J Clin Med*. 2024;13(18):5652. doi: 10.3390/jcm13185652
6. Ebihara T. Comprehensive Approaches to Aspiration Pneumonia and Dysphagia in the Elderly on the Disease Time-Axis. *J Clin Med*. 2022;11(18):5323. doi: 10.3390/jcm11185323
7. Swanson KL, Prakash UB, Midthun DE, et al. Flexible bronchoscopic management of airway foreign bodies in children. *Chest*. 2002;121(5):1695-700. doi: 10.1378/chest.121.5.1695
8. Ramos MB, Fernández-Villar A, Rivo JE, et al. Extraction of airway foreign bodies in adults: experience from 1987-2008. *Interact Cardiovasc Thorac Surg*. 2009;9(3):402-5. doi: 10.1510/icvts.2009.207332
9. Rance A, Mittaine M, Michelet M, et al. Delayed diagnosis of foreign body aspiration in children. *Arch Pediatr*. 2022;29(6):424-428. doi: 10.1016/j.arcped.2022.05.006
10. Karakoç F, Karadağ B, Akbenlioğlu C, et al. Foreign body aspiration: what is the outcome? *Pediatr Pulmonol*. 2002;34(1):30-6. doi: 10.1002/ppul.10094
11. Baharloo F, Veyckemans F, Francis C, et al. Tracheobronchial foreign bodies: presentation and management in children and adults. *Chest*. 1999;115(5):1357-62. doi: 10.1378/chest.115.5.1357
12. Swanson KL. Airway foreign bodies: what's new? *Semin Respir Crit Care Med*. 2004;25(4):405-

11. doi: 10.1055/s-2004-832713
13. Goodarzy B, Rahmani E, Farrokhi M, et al. Diagnostic Value of Chest Computed Tomography Scan for Identification of Foreign Body Aspiration in Children: A Systematic Review and Meta-analysis. *Arch Acad Emerg Med.* 2024;13(1):e3. doi: 10.22037/aaem.v12i1.2431
14. Azzi JL, Seo C, McInnis G, et al. A systematic review and meta-analysis of computed tomography in the diagnosis of pediatric foreign body aspiration. *Int J Pediatr Otorhinolaryngol.* 2023;165:111429. doi: 10.1016/j.ijporl.2022.111429
15. Sameshima YT, García-Bayce A, Oranges FG, et al. Echoes of change: lung ultrasound revolutionizing neonatal and pediatric respiratory care. *Pediatr Radiol.* 2025. doi: 10.1007/s00247-025-06300-8
16. Perkins GD, Graesner JT, Semeraro F, et al; European Resuscitation Council Guideline Collaborators. European Resuscitation Council Guidelines 2021: Executive summary. *Resuscitation.* 2021;161:1-60. doi: 10.1016/j.resuscitation.2021.02.003. Erratum in: *Resuscitation.* 2021;163:97-98. doi: 10.1016/j.resuscitation.2021.04.012
17. Bain A, Barthos A, Hoffstein V, et al. Foreign-body aspiration in the adult: presentation and management. *Can Respir J.* 2013;20(6):e98-9. doi: 10.1155/2013/754121
18. Sautin A, Marakhouski K, Pataleta A, et al. Flexible bronchoscopy for foreign body aspiration in children: A single-centre experience. *World J Clin Pediatr.* 2024;13(2):91275. doi: 10.54097/wjcp.v13.i2.91275
19. Chantzaras AP, Panagiotou P, Karageorgos S, et al. A systematic review of using flexible bronchoscopy to remove foreign bodies from paediatric patients. *Acta Paediatr.* 2022;111(7):1301-1312. doi: 10.1111/apa.16351
20. Golan-Tripto I, Mezan DW, Tsaregorodtsev S, et al. From rigid to flexible bronchoscopy: a tertiary center experience in removal of inhaled foreign bodies in children. *Eur J Pediatr.* 2021;180(5):1443-1450. doi: 10.1007/s00431-020-03914-y. Erratum in: *Eur J Pediatr.* 2021;180(5):1451. doi: 10.1007/s00431-021-03960-0
21. Bajaj D, Sachdeva A, Deepak D. Foreign body aspiration. *J Thorac Dis.* 2021;13(8):5159-5175. doi: 10.21037/jtd.2020.03.94
22. Holliday S, Gurkowski MA. Foreign Body Aspiration. Atlee JL (ed.). *Complications in Anesthesia (Second Edition)* içinde. Milwaukee: Saunders; 2007. p.753-755.
23. Krom H, Visser M, Hulst JM, et al. Serious complications after button battery ingestion in children. *Eur J Pediatr.* 2018;177(7):1063-1070. doi: 10.1007/s00431-018-3154-6
24. Paul SP, Ahmad A, Heaton PA. Multiple Magnet Aspiration into the Lungs in an Adolescent. *J Coll Physicians Surg Pak.* 2021;31(6):754-755. doi: 10.29271/jcpsp.2021.06.754
25. UpToDate. *Foreign body aspiration in children: Management and complications, 2024 update.* (25/07/2025 tarihinde <https://www.uptodate.com> adresinden ulaşılmıştır).
26. Karišik M. Foreign body aspiration and ingestion in children. *Acta Clin Croat.* 2023;62(Suppl1):105-112. doi: 10.20471/acc.2023.62.s1.13
27. Dongol K, Neupane Y, Das Dutta H, et al. Prevalence of Foreign Body Aspiration in Children in a Tertiary Care Hospital. *JNMA J Nepal Med Assoc.* 2021;59(234):111-115. doi: 10.31729/jnma.5393
28. Consumer Product Safety Commission. *Small Parts Regulatory Guide, 2022.* (25/07/2025 tarihinde <https://www.cpsc.gov/> adresinden ulaşılmıştır).
29. Committee on Injury, Violence, and Poison Prevention. Prevention of choking among children. *Pediatrics.* 2010;125(3):601-7. doi: 10.1542/peds.2009-2862
30. Oyuncak Güvenliği Yönetmeliği, 2016. (25/07/2025 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır).